Karjakaitsekoerad

Kariloomade turvalisust tagava traditsioonilise ja laialdaselt levinud võttena kasutatakse karjakaitsekoeri. Tänapäeval on karjakaitsekoerad loomakasvatuses tavapärased paljudes Aasia ning Kesk- ja Lõuna-Euroopa maades. Ka põhjamaades ja Eestis on hakatud karjakaitsekoeri üha laialdasemalt kasutama.

Karjakaitsekoera (ka karjavalvekoera, ingl k *Livestock Guarding Dog – LGD*) ei tohi segamini ajada karjakoeraga (karjaajajaga). Nende kahe tõutüübi välimus, käitumine ja ülesanded on täiesti erinevad. Karjakaitsekoerad on enamasti suurekasvulised, heleda- ja pikakarvalised, flegmaatilisusele kalduva temperamenditüübiga loomad. Tõuaretus ja kasutamine praktiliste töökoertena on neis eriti tugevalt välja kujundanud usalduslikkuse omade ja umbusu võõraste vastu ning tähelepanu, iseseisvuse, kaitse, tolerantsuse ja kannatlikkusega seotud iseloomuomadused.

Karjakaitsekoerad veedavad kogu oma elu kariloomade keskel, olles viimastega väga tihedalt seotud. Karjakaitsekoerte ülesanne on olla kariloomade poolt omaks peetav ja usaldusväärne turvaja. Töökoerteks kasvatatakse karjakaitsekoeri lammaste kõrval ja keskel. Tuntuimad ja töökoertena enam kasutatavad karjakaitsekoerte tõud on hispaania mastif, pürenee mastif, tiibeti mastif, kesk-aasia lambakoer, kaukaasia lambakoer, pürenee mäestikukoer, estrela mäestikukoer, lõuna-vene lambakoer, maremma-abruzzi lambakoer, podhalani lambakoer, komondor, kuvasz, slovaki tšuvatš jt.

Hispaania mastifi tõugu karjakaitsekoerad. Margit Turb

Karjakaitsekoera isikuomaduste kujunemisel on lisaks tõutunnustele samaväärselt oluliseks

sotsialiseerumine oma valvatava karjaga (lammastega) kohe sündimise järgsetest päevadest alates. Kutsika esimene eluaasta on tema omaduste ja tööoskuste kujunemisel määrava tähtsusega. Koer veedab kogu oma elu koos karjaga, kariloomade keskel.

Karjakaitsekoer ei karjata, vaid sisendab turvatunnet, valvab ning vajadusel ka kaitseb oma karja. Tööoskused omandavad nad vanemaid jälgides ja oma elukogemuste varal. Koera peremehega puutub karjakaitsekoer tihedamalt kokku vaid söötmise ajal. Ta võtab omaks vaid oma karja ja lähedasemad pereliikmed ning võõrastab kõiki teisi.

Tänapäeval kasvatatakse paljusid karjakaitsekoerte tõugusid vaid lemmikloomade ja inimese vara valvavate loomadena. Uuringud ja lambakasvatajate kogemused viitavad, et karjakaitsekoertena töötavad tõhusamalt need loomad, kes on sündinud koos kariloomadega elavate töökoerte järglastena. Koolitusel ja nõustamisel on selles valdkonnas suur tähtsus.

Karjakaitsekoerte kasutamisel pea silmas:

- ✓ võimalusel hangi koerad töötavate karjakaitsekoerte pesakonnast
- ✓ tähtis ei ole mitte tõug vaid koera isikuomadused ja oskused
- ✓ kasuta karjamaal samaaegselt vähemalt kahte karjakaitsekoera ühe karja kohta
- ✓ koerad peavad olema koos lammastega kogu karjatusperioodi

Viimati uuendatud 03.11.2026